

24 Ego succidi. Et bibi aquas alienas, & siccavii vestigiis pedum meorum omnes aquas clausas.

25 Numquid non audisti; quid ab initio fecerim? Ex diebus antiquis plasmavi illud, & nunc adduxi: eruntque in ruinam collum pugnantium civitates munitæ.

26 Et qui sedent in eis, humiles manu, contremuerunt & confusi sunt, facti sunt velut foenum agri, & virens herba tectorum, quæ arefacta est, antequam veniret ad maturitatem.

27 Habitaculum tuum, & egressum tuum, & introitum tuum, & viam tuam ego præscivi, & furorem tuum contra me.

28 Insanisti in me, & superbia tua ascendit in aures meas: ponam itaque circulum in naribus tuis, & camum in labiis tuis, & reducam te in viam, per quam venisti.

29 Tibi autem Ezechia hoc erit signum: Comede hoc anno, quæ repereris: in secundo autem anno, quæ sponte nascentur: porro in tertio anno feminæ & metite: plantate vineas, & comedite fructum earum.

30 Et quodcumque reliquum fuerit de domo Iuda, mittet radicem deorūl, & faciet fructum sursum.

31 De Jerusalem quippe egredientur reliquæ, & quod salveretur de monte Sion: zelus Domini exercitum faciet hoc.

32 Quam ob rem hæc dicit Dominus de regente Assyriorum: Non ingredietur urbem hanc, nec mittet in eam sagittam, nec occupabit eam clypeus, nec circumdabit eam munitio.

33 Per viam, qua venit, revertetur: & civitatem hanc non ingredietur, dicit Dominus.

34 Protegamque urbem hanc, & salvabo eam propter me & propter David servum meum.

35 * Factum est igitur in nocte illa, venit Angelus Domini, & percussit in castris Assyriorum centum octoginta quinque millia. Cumque diluculo surrexisset, vidit omnia corpora mortuorum: & recedens abiit,

36 Et reversus est Sennacherib rex Assyriorum, & mansit in Ninive.

* Tob. I.
21. Eccl.
38. 24. I/ai. 37.
30. 1. Math.
7. 41. 2. Mach.
8. 19.

37 * Cumque adoraret in templo Nefroch deum* Tob. suum, Adramelech & Sarasar filii ejus percutserunt^{1.} Tob. 24. eum gladio, fugeruntque in terram Armeniorum, & regnavit Asfaraddon filius ejus pro eo.

CAPUT XX.

Ifaías ægrotantem Ezechiam moriturum denuntiat; at ille sua oratione sanitatem cum porogatione vita ad quindecim annos a Deo impetrat, dato sanitatis signo per Solis regressum; Assyriis autem munera deferentibus thesauros ostendit, & ob id per Ifaiam reprehendo, captivitas Babylonica denuntiatur: cui impius succedit filius Manasses.

1 IN diebus illis ægrotavit Ezechias usque ad ^{2. Par.} 32. 22. mortem: & venit ad eum Ifaías filius Amos, ^{32. 22.} Ifai. 38.1. propheta, dixitque ei: Hæc dicit Dominus Deus: Præcipe domui tuæ: morieris enim tu, & non vives.

2 Qui convertit faciem suam ad parietem, & oravit Dominum, dicens:

¶ 3 Obscurò Domine, memento queso, quomodo ambulaverim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod placitum est coram te, fecerim. Flevit itaque Ezechias fletu magno.

4 Et antequam egredieretur Ifaías medianam partem atrii, factus est sermo Domini ad eum, dicens:

5 Reverte te, & dic Ezechiæ duci populi mei: Hæc dicit Dominus Deus David patris tui: Audivi orationem tuam, & vidi lacrymas tuas: & ecce sanavi te, die tertio ascendas templum Domini.

6 Et addam diebus tuis quindecim annos: sed & de manu regis Assyriorum liberabote, & civitatem hanc, & protegam urbem istam, propter me, & propter David servum meum.

7 Dixitque Ifaías: Afferte massam ficorum. Quam cum attulissent, & posuissent super ulcus ejus, curatus est.

8 Dixerat autem Ezechias ad Ifaiam: Quid erit signum, quia Dominus me sanabit, & quia ascensus sum die tertia templum Domini:

9 Cui ait Ifaías: Hoc erit signum a Domino, quod facturus sit Dominus sermonem, quem locu-

tus est: Vis ut ascendat umbra decem lineis, an ut revertatur totidem gradibus?

10 Et ait Ezechias: Facile est, umbram crescere decem lineis: nec hoc volo ut fiat; sed ut revertatur retrorsum decem gradibus.

11 Invocavit itaque Isaías propheta Dominum, & reduxit umbram per lineas, quibus jam descendebat in horologio Achaz, retrorsum decem gradibus.

<sup>* Ioh.
39. 1.</sup> 12 In tempore illo misit Berodach * Baladan, filius Baladan, rex Babyloniorum litteras & munera ad Ezechiam: audierat enim, quod ægrotasset Ezechias.

13 Lætatus est autem in adventu eorum Ezechias, & ostendit eis domum aromatum, & aurum & argentum, & pigmenta varia, unguenta quoque, & domum vasorum suorum, & omnia, quæ habere poterat in thesauris suis. Non fuit quod non monstraret eis Ezechias in domo sua, & in omni potestate sua.

14 Venit autem Isaías propheta ad regem Ezechiam, dixitque ei: Quid dixerunt viri isti aut unde venerunt ad te? Cui ait Ezechias: De terra longinqua venerant ad me, de Babylone.

15 At ille respondit: Quid viderunt in domo tua? Ait Ezechias: Omnia, quæcumque sunt in domo mea, viderunt: nihil est, quod non monstraverim eis in thesauris meis.

16 Dixit itaque Isaías Ezechia: Audi sermonem Domini.

17 Ecce dies venient, & auferentur omnia, quæ sunt in domo tua, & quæ condiderunt patres tui usque in diem hanc, in Babylonem: non remanebit quidquam, ait Dominus.

18 Sed & de filiis tuis, qui egredientur ex te, quos generabis, tollentur, & erunt eunuchi in paliatio regis Babylonis.

19 Dixit Ezechias ad Isaiam: Bonus sermo Domini, quem locutus es: si pax & veritas in diebus meis.

20 Reliqua autem sermonum Ezechiae, & omnis fortitudo ejus, & quomodo fecerit piscinam, & aqueductum, & introduxit aquas in civitatem,

nonne

nonne haec scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Juda?

21 Dormivitque Ezechias cum patribus suis, & regnavit Manasses filius ejus pro eo.

CAPUT XXI.

Propter abominandam Manassis impietatem prædictum Dominus se Judam ac Jerusalēm deleturum: cui mortuo succedit impius filius Amon; & hoc a servis occiso, regnat super Judam pius filius Iosias.

1 ^ID uodecim annorum erat Manasses cum regno eius. ^{Par.} gnare cœpisset, & quinquaginta quinque ^{33. 1.} annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Haphiba.

2 Fecitque malum in conspectu Domini, juxta idola Gentium, quas delevit Dominus a facie filiorum Israel.

3 ^{3.} * Conversusque est, & lificavit excelsa, ^{2. Par.} que dissipaverat Ezechias pater ejus: & erexit aras Baal, & fecit lucos, sicut fecerat Achab rex Israel, & adoravit omnem militiam cœli, & coiuit eam.

4 Extruxitque aras in domo Domini, de qua dixit Dominus: * In Jerusalem ponam nomen ^{2. Reg.} ^{7. 10.} meum.

5 Et extruxit altaria universæ militiae cœli in duobus atriis templi Domini.

6 Et traduxit filium suum per ignem: & arietatus est, & obseruavit auguria, & fecit pythones, & aruspices multiplicavit, ut faceret malum coram Domino, & irritaret eum.

7 Posuit quoque idolum luci, quem fecerat in templo Domini, * super quod locutus est Dominus ^{2. Reg.} ^{7. 20.} ad David, & ad Salomonem filium ejus: In templo hoc, & in Jerusalem, quam elegi de cunctis ^{3. Reg.} ^{3. 16.} tribubus Israel, ponam nomen meum in sempiternum.

8 Et ultra non faciam commoveri pedem Israel de terra, quam dedi patribus eorum: si tamen custodierint opera omnia, quæ præcepī eis, & universam legem, quam mandavī eis servus meus Moyses.

9 Illi vero non audierunt: sed seducti sunt a ^{2.} Ma.

268 LIBER IV. REGUM, CAP. XXI.

Manasse, ut facerent malum super Gentes, quas contrivit Dominus a facie filiorum Israel.

10 Locutusque est Dominus in manu servorum suorum prophetarum, dicens:

11 * Quia fecit Manasses rex Iuda abominationes istas pessimas, super omnia quæ fecerunt Amorrhæ ante eum, & peccare fecit etiam Judam in immunditiis suis:

12 Propterea hæc dicit Dominus Deus Israel: Ecce ego inducam mala super Ierusalem & Judam: ut quicumque audierit, tinniant ambæ aures ejus.

13 Et extendam super Ierusalem funiculum Samariæ, & pondus domus Achab? & delebo Ierusalem, sicut deleri solent tabulæ: & delens vertam, & ducam crebrius filium superfacientem ejus.

14 Dimittam vero reliquias hæreditatis meæ, & tradam eas in manus inimicorum ejus: eruntque in vastitatem, & in rapinam cunctis adversariis suis:

15 Eo quod fecerint malum coram me, & perseveraverint irritantes me, ex die qua egressi sunt patres eorum ex Ægypto, usque ad hanc diem.

16 Insuper & sanguinem innoxium * fudit Manasses multum nimis, donec impleret Ierusalem usque ad os: absque peccatis suis, quibus peccare fecit Judam, ut faceret malum coram Domino.

17 Reliqua autem sermonum Manasse, universa quæ fecit, & peccatum ejus, quod peccavit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Iuda?

18 Dormivitque Manasses cum patribus suis, & sepultus est in horto domus suæ, in horto Oza: & regnavit Amon filius ejus pro eo.

19 Viginti duorum annorum erat Amon cum regnare coepisset: duobus quoque annis regnavit in Ierusalem. Nomen matris ejus Meffalemeth filia Harus de Jeteba.

20 Fecitque malum in conspectu Domini sicut fecerat Manasses pater ejus.

21 Et ambulavit in omni via, per quam ambula-

*Jer.
15. 4.*

** Infra.
24. 4.*

LIBER IV. REGUM, CAP. XXII. 369

bulaverat pater ejus: servivitque immunditiis, quibus servierat pater ejus, & adoravit eas,

22 Et dereliquit Dominum Deum patrum suorum, & non ambulavit in via Domini.

23 Tetenderuntque ei infidias servi sui, & interfecerunt regem in domo sua.

24 Percussit autem populus terræ omnes, qui conjuraverant contra regem Amon: & constituerunt sibi regem Josiam filium ejus pro eo.

25 Reliqua autem sermonum Amon quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Iuda?

26 Sepelieruntque eum in sepulchro suo, in horto Oza: & regnavit Josias filius ejus pro eo.

C A P U T XXII.

Josias templum ac Dei cultum instaurat; Dominum super reperto Deuteronomii libro consulens, prædictis in eo minis & panis exterritus, responsu ex propheta accipit, inducenda super Judam scripta in eo mala propter negligitum a patribus Dei cultum, ipsum tamen prius in pace moritum.

1 O cto annorum erat Josias cum regnare coepisset, triginta & uno anno regnavit in Ierusalem: nomen matris ejus Idida, filia Hadaja de Besecath.

2 Fecitque quod placitum erat coram Domino, & ambulavit per omnes vias David patris sui: nona declinavit ad dexteram, sive ad sinistram.

3 Anno autem octavo decimo regis Josiae, misit rex Saphan filium Affia, filii Meffulam ferbam templi Domini, dicens ei:

4 Vade ad Heliam sacerdotem magnum, ut confletur pecunia, que illata est in templum Domini, quam collegerunt janitores templi a populo,

5 Deturque fabris per præpositos domus Domini: qui & distribuant eam his qui operantur in templo Domini, ad instauranda fortificata templi:

6 Tignariis videlicet & clementariis, & iis, qui interrupta componunt: & ut emantur ligna, & lapides de lapicidinis ad instaurandum templum Domini.

Tom. II.

A a

7 Ve.

370 LIBER IV. REGUM, CAP. XXII.

7 Verumtamen non suppetetur eis argentum quod accipiunt, sed in potestate habeant, & in fide.

8 Dixit autem Helcias pontifex ad Saphan scribam: Librum Legis reperi in domo Domini: deditque Helcias volumen Saphan, qui & legit illud.

9 Venit quoque Saphan scriba ad regem, & renuntiavit ei quod præceperat, & ait: Conflaverunt servi tui pecuniam, quæ reperta est in domo Domini: & dederunt ut distribueretur fabris a præfectis operum templi Domini.

10 Narravit quoque Saphan scriba regi, dicens: Librum dedit mihi Helcias sacerdos. Quem cum legisset Saphan coram rege,

11 Et audisset rex verba Libri Legis Domini, scidit vestimenta sua.

12 Et præcepit Helciae sacerdoti, & Ahicam filio Saphan, & Achobor filio Micha, & Saphan scribæ, & Afajæ servo regis, dicens:

13 Ite & consulite Dominum super me, & super populo, & super omni Juda, de verbis voluminis istius, quod inventum est: magna enim ira Domini succensa est contra nos: quia non audierunt patres nostri verba Libri hujus, ut facerent omne, quod scriptum est nobis.

14 Ierunt itaque Helcias sacerdos, & Ahicam, & Achobor, & Saphan, & Afaja ad Holdam prophetidem uxorem Sellum filii Thecuæ, filii Araas custodis vestium, quæ habitabat in Jerusalem in Secunda: locutique sunt ad eam.

15 Et illa respondit eis: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Dicite viro, qui misit vos ad me:

16 Hæc dicit Dominus: Ecce, ego adducam mala super locum istum, & super habitatores ejus, omnia verba legis quæ legit rex Juda:

17 Quia dereliquerunt me, & sacrificaverunt diis alienis, irritantes me in cunctis operibus manuum suarum: & succendetur indignatio mea in loco hoc, & non extinguetur.

18 Regi autem Juda, qui misit vos ut consuletis Dominum, sic dicetis: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Pro eo quod audistis verba voluminis,

19 Et perterritum est cor tuum, & humiliatus

LIBER IV. REGUM, CAP. XXIII, 371

tus es coram Domino, auditis sermonibus contra locum istum, & habitatores ejus, quod videbile fierent in stuporem & in maledictum: & scidisti vestimenta tua, & flevisti coram me, & ego audivi, ait Dominus:

20 Idcirco colligam te ad patres tuos, & colligeris ad sepulchrum tuum in pace, ut non videant oculi tui omnia mala quæ inducturus sum super locum istum.

CAPUT XXIII.

Josias Deuteronomium coram populo legit, percussoque cum Domino fœdere, ac destrutis abominationibus, præcipit Pascha celebrari; quo in Mageddo occiso, succedit impius filius Joachaz, quem Pharao captum ducit in Aegyptum, substituto Eliacim, quem Joakim nominat, & ei gravem multam imponit.

1 E T renuntiaverunt regi quod dixerat. Qui 2. Par. misit: & congregati sunt ad eum omnes 34. 28. sene Juda & Jerusalem.

2 Ascenditque rex templum Domini, & omnes viri Juda, universi qui habitabant in Jerusalem cum eo sacerdotes & prophetæ, & omnis populus a parvo usque ad magnum: legitque cunctis audiuntibus omnia verba libri fœderis, qui inventus est in domo Domini.

3 Stetitque rex super gradum: & fœdus perfecit coram Domino, ut ambularent post Dominum, & custodirent præcepta ejus, & testimonia, & cæremonias in omni corde, & in tota anima, & suscitarent verba fœderis hujus, quæ scripta erant in libro illo: acquievitque populus pacto.

4 Et præcepit rex Helciae pontifici, & sacerdotibus secundi ordinis, & janitoribus, * ut proficerent de templo Domini omnia vasa, quæ facta fuerant Baal, & in Iuco, & universæ militiae cœli: & combussit ea foris Jerusalem in Convalle Cedron, & tulit pulvrem eorum in Bethel.

5 Et delevit aruspices, quos posuerant reges Juda ad sacrificandum in excelsis per civitates Juda, & in circuitu Jerusalem: & eos, qui ado-

A a 2 1e.

372 LIBER IV. REGUM, CAP. XXIII.

lebant incensum Baal, & Soli, & Lunæ, & duodecim signis, & omni militiæ celi.

6 Et efferri fecit lucum de domo Domini foras Jerusalem in Convalle Cedron, & combussum eum ibi, & rediget in pulverem, & projectet super sepulchra vulgi.

7 Destruxit quoque ædificulas effeminatorum, qui erant in domo Domini, pro quibus mulieres texebant quasi domunculas luci.

8 Congregavitque omnes sacerdotes de civitatibus Juda: & contaminavit excelsa, ubi sacrificabant sacerdotes de Gabaa usque Berfabea: & destruxit aras portarum in introitu ostii Josue principis civitatis, quod erat ad sinistram portæ civitatis.

9 Verumtamen non ascendebant sacerdotes excelsorum ad altare Domini in Jerusalem: sed tantum comedebant azyma in medio fratrum suorum.

10 Contaminavit quoque Topheth, quod est in convalle filii Ennom: ut nemo consecraret filium suum aut filiam per ignem, Moloch.

11 Abstulit quoque equos, quos dederant reges Juda, Soli, in introitu templi Domini juxta exedram Nathanmelech eunuchi, qui erat in Pharurim: currus autem Solis combussum igni.

12 Altaria quoque, quæ erant super tecta cœnaculi Achaz, quæ fecerant reges Juda, & altaria quæ fecerat Manasses in duodus atriis templi Domini, destruxit rex: & cucurrit inde, & dispersit cinerem eorum in Torrentem Cedron.

13 Excelsa quoque, quæ erant in Jerusalem ad dexteram partem Montis offensionis, * quæ ædificaverat Salomon rex Israel Astaroth idolo Sidoniorum, & Chamos offensioni Moab, & Melchom abominationi filiorum Ammon, poluit rex.

14 Et contrivit statuas, & succidit lucos: replevitque loca eorum ossibus mortuorum.

15 * Insuper & altare, quod erat in Bethel, & excelsum, quod fecerat Ieroboam filius Nabath, qui peccare fecit Israel: & altare illud, &

ex-

LIBER IV. REGUM, CAP. XXIII. 373

excelsum destruxit, atque combussum, & comminuit in pulverem, succenditque etiam lucum.

16 Et converlus Josias, vidit ibi sepulchra, quæ erant in monte: misitque & tulit ossa de sepulchris, & combussum ea super altare, & polluit illud juxta verbum Domini, quod locutus est vir Dei, qui prædicterat verba hæc.

17 * Et ait: Quis est titulus ille, quem video? * 3. Reg. Responderuntque ei cives urbis illius: Sepulchrum 13. 2. est hominis Dei, qui venit de Juda, & prædictit verba hæc, quæ fecisti super altare Bethel.

18 Et ait: Dimitte eum, nemo commoveat ossa ejus. Et intacta manserunt ossa illius cum ossibus propheta, qui venerat de Samaria,

19 Insuper & omnia fana excelsorum, quæ erant in civitatibus Samariæ, quæ fecerant reges Israel ad irritandum Dominum, abstulit Josias: & fecit eis secundum omnia opera, quæ fecerat in Bethel.

20 Et occidit universos sacerdotes excelsorum, qui erant ibi super altaria: & combussum ossa humana super ea: reversusque est Jerusalem.

21 * Et præcepit omni populo, dicens: Faci- * 2. Par. te Phase Domino Deo vestro, secundum quod scriptum est in libro fœderis hujus.

22 Nec enim factum est Phase tale a diebus iudicium, qui judicaverunt Israel, & omnium dierum regum Israel, & regum Juda,

23 Sicut in octavo decimo anno regis Josiae factum est Phase istud Domino in Jerusalem.

24 Sed & pythones, & ariolos, & figuræ idolorum, & immundicias, & abominationes, quæ fuerant in terra Juda & Jerusalem, abstulit Josias: ut statueret verba legis, quæ scripta sunt in Libro quem invenit Helcias fæcere in templo Domini.

25 Similis illi non fuit ante eum rex, qui reverteretur ad Dominum in omni corde suo, & in tota anima sua, & in universa virtute sua juxta omnem legem Moysi: neque post eum surrexit similis illi.

26 Verumtamen non est averlus Dominus ab ira furoris sui magni, quo iratus est furor ejus contra Judam: propter irritationes, quibus provocaverat eum Manasses.

A a 3 27

374 LIBER IV. REGUM. CAP. XXIII.

^{* Infra}
24. 2.

27 * Dixit itaque Dominus: Etiam Judam auferam a facie mea, sicut abstuli Irael: & projiciam civitatem hanc, quam elegi, Jerusalem, & domum, de qua dixi: Erit nomen meum ipi.

^{* 2. Par.}
35. 20.

28 Reliqua autem sermonum Josiae, & universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Juda?

29 * In diebus ejus ascendit Pharaon Necho rex Ægypti, contra regem Assyriorum ad flumen Euphraten: & abiit Jofias rex in occursum ejus: & occisus est in Maggedo, cum vidisset eum.

^{* 2. Par.}
36. 2.

30 Et portaverunt eum servi sui mortuum de Maggedo: & pertulerunt in Jerusalem, & sepelierunt eum in sepulchro suo. Tulitque populus terræ Joachaz filium Josiae: & unixerunt eum, & constituerunt eum regem pro patre suo.

31 * Viginti trium annorum erat Joachaz cum regnare coepisset, & tribus mensibus regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Amital, filia Jezremie, de Lobna.

32 Et fecit malum coram Domino, juxta omnia quæ fecerant patres ejus.

33 Vinxitque eum Pharaon Necho in Rebla, quæ est in terra Emath, ne regnaret in Jerusalem: & imposuit multam terræ, centum talentis argenti, & talento auri.

34 Regemque constituit Pharaon Necho Eliaçim filium Josia pro Josia patre ejus: vertitque nomen ejus Joakim: porro Joachaz tulit, & duxit in Ægyptum, & mortuus est ibi.

35 Argentum autem & aurum dedit Joakim Pharaoni, cum indixisset terræ per singulos, ut conferretur juxta præceptum Pharaonis: & unumquemque juxta vires suas exigit, tam argentum quam aurum de populo terræ, ut daret Pharaoni Necho.

36 Viginti quinque annorum erat Joakim cum regnare coepisset: & undecim annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Zebida filia Phadaja de Ruma.

37 Et fecit malum coram Domino, juxta omnia quæ fecerant patres ejus.

CA.

LIBER IV. REGUM CAP. XXIV. 375

CAPUT XXIV.

Joakim triennio servit regi Babylonis: deinde varios patitur latrunculos: quo mortuo, succedit filius Joachin; quem cum thesauris templi ac domus regiae universoque robore habitatorum Jerusalem ducit Nabuchodonosor in Babylonem, suffecto in regem illius patruo Matthania, quem vocavit Sedeciam.

1 IN diebus ejus ascendit Nabuchodonosor rex Babylonis, & factus est ei Joakim servus tribus annis: & rursum rebellavit contra eum.

2 Immisitque ei Dominus latrunculos Chaldaeorum, & latrunculos Syriæ, & latrunculos Moab, & latrunculos filiorum Ammon: & immisit eos in Judam, ut disperderent eum, * juxta verbum ^{Supra} Domini, quod locutus fuerat per servos suos prophetas.

3 Factum est autem hoc per verbum Domini contra Judam, ut auferret eum coram se, propter peccata Manasse universa quæ fecit,

4 Et propter sanguinem innoxium, quem effudit, & implevit Jerusalem cruento innocentium: & ob hanc rem noluit Dominus propitiari.

5 Reliqua autem sermonum Joakim, & universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Juda? Et dormivit Joakim cum patribus suis:

6 Et regnavit Joachin filius ejus pro eo.

7 Et ultra non addidit rex Ægypti, ut egredetur de terra sua: tulerat enim rex Babylonis a rivo Ægypti usque ad fluvium Euphraten, omnia quæ fuerant regis Ægypti.

8 Decem & octo annorum erat Joachin cum regnare coepisset, & tribus mensibus regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Nohesta filia El-nathan de Jerusalem.

9 Et fecit malum coram Domino, juxta omnia quæ fecerat pater ejus.

10 * In tempore illo ascenderunt servi Nabuchodonosor regis Babylonis in Jerusalem, & circumdata est urbis munitionibus.

11 Venitque Nabuchodonosor rex Babylonis

A a 4

ad

376 LIBER IV. REGUM, CAP. XXIV.

ad civitatem cum servis suis, ut oppugnarent eam.

12 Egressusque est Joachin rex Iuda ad regem Babylonis, ipse & mater ejus, & servi ejus, & principes ejus, & eunuchi ejus: & suscepit eum rex Babylonis anno octavo regni sui.

13 Et protulit inde omnes thesauros domus Domini, & thesauros domus regiae: & concidit universa vasa aurea, quæ fecerat Salomon rex Israel in templo Domini juxta verbum Domini.

14 Et transtulit omnem Jerusalem, & universos principes, & omnes fortis exercitus, decem millia, in captivitatem; & omnem artificem & cluforem: nihilque reliquum est, exceptis pauperibus populi terræ.

* 2. Par. 15 * Transtulit quoque Joachin in Babylonem, & matrem regis, & uxores regis, & eunuchos ejus, & judices terræ duxit in captivitatem de Jerusalem in Babylonem.

16 Et omnes viros robustos, septem millia, & artifices, & clufores mille, omnes viros fortes & bellatores: duxit eos rex Babylonis captivos in Babylonem.

* 2. Par. 17 * Et constituit Matthaniam patrum ejus pro eo: imposuitque nomen ejus Sedeciam.

18 Vigesimum & primum annum ætatis habebat Sedecias cum regnare coepisset, & undecim annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus erat Amital, filia Jeremie, de Lobna.

19 Et fecit malum coram Domino, juxta omnia quæ fecerat Joakim.

20 Ira seebatur enim Dominus contra Jerusalem & contra Judam, donec projiceret eos a facie sua: recessitque Sedecias a rege Babylonis.

CAPUT XXV.

Obsessa a Nabuchodonosor Jerusalem, Sedecias cœcus ac vincitus, necatis coram se filii, in Babylonem ducitur cum reliquo populo, quibusdam tamen ad excendam terram relicti: post exusta una cum templo omnia magnifica œdificia, præficit Nabuchodonosor Godoliam; quo ab Ismaele interempto, fugit populus in Ægyptum, Joachin autem in captivitate sublimatur a rege Babylonis.

I Fa-

LIBER IV. REGUM, CAP. XXV. 377

1 FActum est autem anno nono regni ejus, *Jerem.*
mense decimo, decima die mensis, venit ^{39. 1. 8}
Nabuchodonosor rex Babylonis, ipse & omnis ^{52. 4.}
exercitus ejus in Jerusalem, & circumdederunt
eam: & extruxerunt in circuitu ejus munitiones.
2 Et clausa est civitas atque vallata usque ad
undecimum annum regis Sedeciae,

3 Nona die mensis: prævaluimus fames in ci-
vitate, nec erat panis populo terræ.

4 Et interrupta est civitas: & omnes viri bel-
latores nocte fugerunt per viam portæ, cuæ est
inter duplum murum ad horum regis (porro
Chaldæi obsidebant in circuitu civitatem.) Fu-
git itaque Sedecias per viam, quæ ducit ad cam-
pestris solitudinis.

5 Et persecutus est exercitus Chaldæorum re-
gem, comprehenditque eum in planitie Jericho:
& omnes bellatores, qui erant cum eo, dispersi
sunt, & reliquerunt eum.

6 Apprehensum ergo regem duxerunt ad regem
Babylonis in Reblatha: qui locutus est cum eo
judicium.

7 Filios autem Sedeciae occidit coram eo, &
oculos ejus effodit, vinxitque eum catenis, &
adduxit in Babylonem.

8 Mense quinto, septima die mensis, ipse est
annus nonius decimus regis Babylonis: venit Na-
buzardan princeps exercitus, servus regis Baby-
lonis, in Jerusalem.

9 * Et succedit domum Domini, & domum ^{Psalms.}
regis: & domos Jerusalem, omnemque domum ^{73. 7.}
combustis igni.

10 Et muros Jerusalem in circuitu destruxit
omnis exercitus Chaldæorum, qui erat cum prin-
cipe militum.

11 Reliquam autem populi partem, quæ re-
manserat in civitate, & perfugas, qui transfuge-
rant ad regem Babylonis, & reliquum vulgus
transtulit Nabuzardan princeps militiae.

12 Et de pauperibus terræ reliquit vinitores,
& agricultores.

13 * Columnas autem æreas, quæ erant in tem- ^{Jerem.}
plo Domini, & bases, & mare æreum, quod erat ^{27. 10.}
in

Aa 5

in domo Domini, confregerunt Chaldaei, & transstulerunt æs omne in Babylonem.

14 Ollas quoque æreas, & trullas, & tridentes, & scyphos, & mortariola, & omnia vasa ærea, in quibus ministrabant, tulerunt.

15 Necnon & thuribula, & phialas: quæ aurea, aurea: & quæ argentea, argentea, tulit princeps militiæ:

16 Id est, columnas duas, mare unum, & bases quas fecerat Salomon in templo Domini: non erat pondus æris omnium vasorum.

* 3. Reg. 7. 15.
2. Par. 3. Jerem. 52. 21.
15. similem & columnæ secunda habebat ornatum.

17 *Decem & octo cubitos altitudinis habebat columnæ una: & capitellum æreum super se altitudinis trium cubitorum: & retiaculum, & malgranata super capitellum columnæ, omnia ærea: similem & columnæ secunda habebat ornatum.

18 Tulit quoque princeps militiæ Sarajam sacerdotem primum, & Sophoniam sacerdotem secundum, & tres janitores.

19 Et de civitate eunuchum unum, qui erat p̄fectus super bellatores viros: & quinque viros de his, qui steterant coram rege, quos reperit in civitate: & Sopher principem exercitus, qui probabat tyrones de populo terræ & sexaginta viros & vulgo, qui inventi fuerant in civitate.

20 Quos tollens Nabuzardan princeps militum, duxit ad regem Babylonis in Reblatha.

21 Percusitque eos rex Babylonis, & interfecit eos in Reblatha in terra Emath: & translatus est Juda de terra sua.

22 Populo autem qui relictus erat in terra Juda, quem dimiserat Nabuchodonosor rex Babylonis, p̄fecit Godoliam filium Ahicam filii Saphan.

23 Quod cum audissent omnes duces militum, ipsi & vii qui erant cum eis, videjicet quod constituisset rex Babylonis Godoliam: venerunt ad Godoliam in Masphe Ismahel filius Nathaniæ, & Johanan filius Caree, & Saraja filius Thanehumeth, Netophites, & Jesonias filius Maachati, ipsi & socii eorum.

24 Juravitque Godolias ipsis & sociis eorum, dicens: Nolite timere servire Chaldaeos: manete in terra, & servite regi Babylonis, & bene erit vobis.

25 Factum est autem in mense septimo, venit Ismahel filius Nathaniæ, filii Elisama de semine regio, & decem viri cum eo: percusseruntque Godoliam, qui & mortuus est: sed & Judeos & Chaldaeos, qui erant cum eo in Masphe.

26 Conjuransque omnis populus a parvo usque ad magnum, & principes militum venerunt in Ægyptum timentes Chaldaeos.

27 Factum est vero in anno trigesimo septimo transmigrationis Joachim regis Juda, mense duodecimo, vigesima septima die mensis: sublevavit Evilmerodach rex Babylonis, anno quo regnare coperat, caput Joachim regis Juda de carcere.

28 Et locutus est benigne: & posuit thronum ejus super thronum regum, qui erant cum eo in Babylone.

29 Et mutavit vestes ejus, quas habuerat in carcere, & comedebat panem semper in conspectu ejus cunctis diebus vita suæ.

30 Annonam quoque constituit ei sine intermissione, quæ dabatur ei a rege per singulos dies omnibus diebus vitæ suæ.

LIBER PRIMUS PARALIPOMENON HEBRAICE DIBRE HAIAMIN.

CAPUT PRIMUM.

Genealogia ab Adam usque ab Abram, & generationes filiorum Abrahæ una cum filiis ac posteris Esaū, & regibus ac ducibus terræ Edom, antequam essent reges super filios Israel.